

Departament Kontroli i Audytu

Znak pisma: DKT-I.0812.3.2024
Warszawa, 19 grudnia 2024 r.

Informacja pokontrolna

**z kontroli wykonania wskaźnika: B42G Instalacje
odnawialnych źródeł energii i termomodernizacje w budynkach wielorodzinnych
obejmujących 40 456 mieszkań (wcześniej wskaźnik: B10G)
w inwestycji B1.1.5 Poprawa efektywności energetycznej w budynkach
mieszkalnych wielorodzinnych (wcześniej: inwestycja B1.1.2)**

Kontrola została ujęta w Harmonogramie kontroli Ministra Rozwoju i Technologii na lata 2024-2026 w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (dalej także: KPO). Została przeprowadzona z uwzględnieniem postanowień Rozdziału 2 pkt 9 oraz Rozdziału 3 pkt 5 ppkt a Wytycznych w zakresie kontroli w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz postanowień Procedury kontroli realizacji reformy lub inwestycji w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności¹.

Celem kontroli była weryfikacja osiągnięcia wskaźnika B42G (wcześniej B10G) z uwzględnieniem:

- jego zgodności z opisem zamieszczonym w załączniku do decyzji wykonawczej Rady z 16 lipca 2024 r., zmieniającej decyzję wykonawczą (UE) z 17 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększenia odporności Polski (dalej: II rewizja CID) oraz mechanizmem weryfikacji wskazanym w ustaleniach operacyjnych z 25.11.2022 r. (dalej także: OA),
- zastosowania horyzontalnych zasad i kryteriów wyboru przedsięwzięć dla KPO,
- sprawozdawczości w systemie CST2021,
- procedur wewnętrznych dotyczących przeciwdziałania korupcji, nadużyciom finansowym, konfliktowi interesów oraz w zakresie mechanizmu sygnalizacyjnego,
- użycia systemu Arachne.

Komórką organizacyjną Ministerstwa Rozwoju i Technologii (dalej: MRiT) odpowiedzialną za realizację inwestycji nr B1.1.5 jest Departament Mieszkalnictwa (dalej: DM) - Wydział Wspierania Mieszkalnictwa i Analiz, przy czym na podstawie umowy nr 01/KPO/BGK/B1.1.2/DM/23 zawartej 27 stycznia 2023 r. pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem Rozwoju i Technologii, ministrem

¹ Stanowiącej załącznik do Systemu Wdrażania Planu Rozwojowego w MRiT przyjętego Decyzją nr 3 Ministra Rozwoju i Technologii z 9.05.2024 r.

właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa a Bankiem Gospodarstwa Krajowego (dalej: BGK) realizacja części zadań w ramach inwestycji, w tym mających na celu osiągnięcie wskaźnika B42G została powierzona BGK. Przedmiotowe zadanie w BGK wykonuje Departament Funduszy Mieszkaniowych (dalej: DFM).

Zarówno inwestycja, jak i będący przedmiotem niniejszej kontroli wskaźnik jej realizacji, w przyjętym przez Radę Ministrów KPO oraz w ustaleniach operacyjnych pomiędzy Polską a Komisją z 2022 r., występowały w innym brzmieniu oraz innej numeracji. Początkowo inwestycja B1.1.2 *Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych* była realizowana przez MRiT wspólnie z Ministerstwem Klimatu i Środowiska (dalej: MKiŚ), przy czym MRiT powierzono odpowiedzialność za zakres dotyczący budynków wielorodzinnych, zaś MKiŚ – jednorodzinnych. W następstwie II rewizji CID nastąpiło wydzielenie zadań realizowanych przez MRiT i ujęcie ich w ramach oddzielnej inwestycji nr B1.1.5 *Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych ze wskaźnikiem B42G Instalacje odnawialnych źródeł energii i termomodernizacje w budynkach wielorodzinnych obejmujących 40 456 mieszkań w miejsce wspólnego wskaźnika B10G Termomodernizacja i instalacja OZE w budynkach mieszkalnych (jednorodzinnych i wielorodzinnych).*

W wyniku kontroli ustalono, że:

- 1) Inwestycja, której dotyczy wskaźnik jest zgodna z KPO, zaś osiągnięty wskaźnik realizuje zapisy odpowiednich załączników do OA oraz do II rewizji CID.

Inwestycja nr B1.1.2, została ujęta w ramach części grantowej, komponent B „Zielona energia i zmniejszenie energochłonności” przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 30 kwietnia 2021 r. Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Zdefiniowanym w KPO celem inwestycji jest zmniejszenie negatywnego wpływu, jakie gospodarstwa domowe wywierają na środowisko, w tym zwłaszcza na stan powietrza, poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków jedno- i wielorodzinnych i upowszechnianie niskoemisyjnych źródeł energii. Natomiast, zgodnie z II rewizją CID, celem inwestycji jest poprawa efektywności energetycznej budynków wielorodzinnych. Inwestycja jest prowadzona za pośrednictwem programu dotacji TERMO i obejmuje termomodernizację budynków mieszkalnych wielorodzinnych lub instalację odnawialnych źródeł energii w takich budynkach, w tym źródeł ciepła i energii elektrycznej.

Weryfikacja przedłożonego przez DM wykazu budynków poddanych termomodernizacji lub podłączonych do instalacji OZE potwierdza, że osiągnięta została, wskazana w załączniku do CID, wartość docelowa wskaźnika B42G, tj. 40 456 mieszkań. Zgodnie z wykazem wg stanu na dzień 29 lutego 2024 r. łączna liczba mieszkań w budynkach wielorodzinnych poddanych termomodernizacji i podłączonych do instalacji OZE wynosiła 41 264, czyli więcej niż przyjęty w CID poziom wskaźnika. Zaznaczyć przy tym należy, że blisko 99% ujętych w wykazie budynków zostało podłączonych do instalacji OZE.

Zgodnie z postanowieniami OA dowodem potwierdzającym wykonanie wskaźnika jest zawierający określone informacje wykaz poddanych termomodernizacji lub instalacji OZE budynków. Przedłożony wykaz zawierał informacje zdefiniowane w części „mechanizm weryfikacyjny” załącznika do OA, tj.:

- a) numer identyfikacyjny projektu (przedsięwzięcia),
- b) datę wypłaty dotacji oraz wskazanie dokumentu potwierdzającego zakończenie prac, przy czym w wykazie jako dokument potwierdzający zakończenie prac został wskazany

„wniosek o wypłatę” lub „wniosek o rozliczenie”, w ramach którego wnioskodawca miał obowiązek przedłożyć oświadczenie projektanta albo inspektora nadzoru inwestorskiego albo kierownika budowy o realizacji przedsięwzięcia zgodnie z pozytywnie zweryfikowaną dokumentacją projektową,

- c) informację o rodzaju budynku,
- d) informację o położeniu budynku,
- e) informację o źródle finansowania,
- f) informację o liczbie mieszkań w budynku,
- g) informację o oszczędności energii pierwotnej osiągniętej w ramach projektu (w przypadku budynków CAPP, w oparciu o uproszczoną metodologię CAPP).

Zaznaczyć należy, że informacja o oszczędności pierwotnej energii nie została podana w wykazie w odniesieniu do każdego z przedsięwzięć. Procentowa oszczędność energii obliczona została dla przedsięwzięć objętych grantami termomodernizacyjnym i MZG², gdyż w ramach tych przedsięwzięć zmieniane są parametry budynków bezpośrednio wpływające na zużycie energii na cele grzewcze. W przypadku grantu OZE finansowana była instalacja odnawialnego źródła energii, która – sama w sobie – nie wpływa na parametry techniczne budynku i zapotrzebowanie na energię cieplną. Dlatego trudno w tym przypadku mówić o stopniu oszczędności energii. Można natomiast wykazać dodatkową zainstalowaną moc, a także oszczędności energii liczone w kWh lub MWh wynikające z produkcji odnawialnej energii, co wpływa na zmniejszenie zapotrzebowania na energię nieodnawialną. Zmniejszenie to jednak następuje w skali całego systemu energetycznego.

W ramach II rewizji CID dla inwestycji sformułowany został wymóg stanowiący, że działania obejmujące renowację budynków, które prowadzą do poprawy ich charakterystyki energetycznej wymagają od podmiotów gospodarczych zapewnienia, aby co najmniej 70 % (wagowo) odpadów budowlanych powstałych w wyniku prowadzenia robót budowlanych³ nadawało się do ponownego użycia, recyklingu i poddania innej metodzie odzysku materiałów.

Przedmiotowy warunek został uwzględniony w regulaminie naboru wniosków o wsparcie finansowe przedsięwzięć realizowanych w ramach inwestycji, poprzez zobowiązanie wnioskującego o przyznanie wsparcia do złożenia oświadczeń, że:

- przedsięwzięcie nie wyrządza poważnych szkód środowiskowych,
- zobowiązuje się posiadać dokumenty poświadczające, że przedsięwzięcie nie wyrządza poważnych szkód dla celów środowiskowych,
- zobowiązuje się poddać się ewentualnej kontroli w zakresie niewyrządzania poważnych szkód środowiskowych oraz udostępnić na jej potrzeby wymagane dokumenty.

Następnie przy składaniu wniosków o wypłatę wsparcia należy załączyć oświadczenie o spełnianiu wymagań w zakresie niewyrządzania poważnych szkód dla celów środowiskowych w odniesieniu do przedsięwzięcia oraz o współpracy w celu ochrony interesów finansowych UE potwierdzające m.in., że wnioskodawca posiada dokumenty poświadczające, że przedsięwzięcie nie wyrządza poważnych szkód dla celów środowiskowych.

- 2) Wskaźnik został zrealizowany przy uwzględnieniu zakazu podwójnego finansowania, a także tych zasad horyzontalnych UE odnoszących się do KPO, które w ocenie IOI⁴ miały zastosowanie do inwestycji ze względu na jej specyfikę.

² Na poprawę stanu technicznego mieszkaniowego zasobu gminy.

³ Poza naturalnie występującymi materiałami określonymi w kategorii 17 05 04 w europejskim wykazie odpadów ustanowionym decyzją Komisji 2000/532/WE.

⁴ Minister Rozwoju i Technologii jako Instytucja odpowiedzialna za realizację Inwestycji.

Dodatkowo stwierdzono, że stosowana przez BGK instrukcja wewnętrzna pn. *Zasady udzielania premii i grantów w ramach „Programu TERMO” dla wniosków złożonych od 1 lutego 2023 r.*⁵ przewidywała przedwczesne odnotowywanie spełnienia jednej z zasad horyzontalnych, tj. kryterium nr 6 „Właściwie określone wydatki kwalifikowalne”.

Na stronach internetowych BGK dotyczących inwestycji B1.1.5 zostały opublikowane m.in. *Horyzontalne zasady i kryteria wyboru przedsięwzięć dla Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności*. Natomiast inwestor w ramach składanego wniosku o przyznanie wsparcia zobowiązany jest złożyć oświadczenie m.in., że „przyjmuje do wiadomości fakt weryfikacji przez BGK, czy przedsięwzięcie spełnia kryteria horyzontalne KPO”.

Zgodnie z instrukcją wewnętrzną, w przypadku wniosków o wsparcie dotyczących przedsięwzięć realizowanych w ramach KPO, każdorazowo po pozytywnej ocenie formalnej wniosku następowała weryfikacja kryteriów horyzontalnych, w oparciu o warunki zdefiniowane w załączniku pn. *Wykaz kryteriów horyzontalnych* do ww. instrukcji. Fakt zweryfikowania kryteriów horyzontalnych dokumentowany był poprzez oznaczenie spełnienia bądź nie poszczególnych kryteriów, w systemie informatycznym TERMO służącym do dokumentowania procesu weryfikacji wniosków i udzielania wsparcia. Zaimplementowane w systemie TERMO mechanizmy uniemożliwiają wygenerowanie decyzji o przyznaniu wsparcia w sytuacji, gdy wszystkie wymagane kryteria horyzontalne nie są oznaczone jako spełnione. Z uwagi na specyfikę dofinansowywanych przedsięwzięć, w postanowieniach ww. załącznika do instrukcji uznano trzy⁶ kryteria za automatycznie spełnione oraz dwa⁷ określone zostały jako nie dotyczące realizowanych w ramach inwestycji przedsięwzięć i nie podlegały weryfikacji.

Weryfikacja spełnienia kryterium nr 3: *Brak podwójnego finansowania* odbywała się na podstawie oświadczenia inwestora, że wsparcie nie jest przeznaczone na realizację prac, na które uzyskano inne wsparcie ze środków publicznych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2-3 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁸. Dodatkowo podczas weryfikacji wniosku o wypłatę wsparcia pracownik merytoryczny, zgodnie z instrukcją wewnętrzną, weryfikował w aplikacji SKANER i Arachne oraz w systemie TERMO (dane dotyczące faktur), czy nie nastąpiło podwójne finansowanie.

Potwierdzenie spełnienia kryterium nr 6: *Właściwie określone wydatki kwalifikowalne*⁹, zgodnie z zasadami określonymi we wspomnianym załączniku do instrukcji, sprowadzało się do sprawdzenia, czy w składanym wniosku o przyznanie wsparcia inwestor potwierdził albo zaprzeczył, że jest zamawiającym zgodnie z prawem unijnym lub krajowym, dotyczącym zamówień publicznych.

⁵ Dalej: instrukcja wewnętrzna.

⁶ Kryterium nr 5: Zachowanie zgodności z zasadą równości szans i niedyskryminacji oraz zasadą równości szans kobiet i mężczyzn. Kryterium nr 10: Zgodność z zasadą zrównoważonego rozwoju – racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych. Kryterium nr 12: Wpływ na wskaźniki i cele inwestycji w planie rozwojowym i RRF.

⁷ Kryterium nr 7: Sytuacja finansowa ostatecznego odbiorcy i wykonalność finansowa przedsięwzięcia. Przedmiotowe kryterium nie dotyczy realizowanych przedsięwzięć, gdyż wsparcie finansowe udzielane jest po zrealizowaniu przedsięwzięcia. Kryterium nr 13: Adekwatność wskaźników własnych przedsięwzięcia. Przedmiotowe kryterium nie dotyczy realizowanych przedsięwzięć, gdyż nie mają one wskaźników własnych.

⁸ Dz.U. z 2024r. poz.1530, z późn.zm.

⁹ W ramach kryterium określone zostały cztery warunki kwalifikowalności: 1) VAT nie jest wydatkiem kwalifikowalnym i nie może być finansowany ze środków RRF w ramach żadnej inwestycji/przedsięwzięcia; 2) Bieżące wydatki publiczne nie są wydatkami kwalifikowalnymi, w tym koszty instytucji publicznych oraz administracji publicznej, związane z bieżącą obsługą przygotowania i realizacji reform i inwestycji w ramach planu rozwojowego; 3) koszty finansowane w ramach planu rozwojowego muszą być powiązane z realizacją prac stanowiących integralną część inwestycji i służyć zapewnieniu osiągnięcia jej celów; 4) uwzględnienie w realizacji przedsięwzięć właściwych przepisów o zamówieniach publicznych (dla podmiotów zobowiązanych do stosowania PZP) lub reguł konkurencyjności dla podmiotów niezobowiązanych do stosowania PZP (jeżeli dotyczy).

Przedmiotowe sprawdzenie, odbywało się przed oceną przez weryfikatora¹⁰ dokumentacji załączonej do wniosku o przyznanie wsparcia. Natomiast dopiero sporządzone przez weryfikatora sprawozdanie z pozytywną oceną dokumentacji daje zasób wiedzy pozwalający na ocenę warunków określonych w powyższym kryterium. Zaznaczyć przy tym należy, że przyznanie wsparcia nie jest możliwe bez ww. pozytywnej oceny. Zatem finalnie, podejmując decyzję o wypłacie wsparcia BGK dysponuje informacją pozwalającą na potwierdzenie tego kryterium. Jednak w ocenie kontroli, potwierdzanie spełnienia ww. kryterium odbywa się zbyt wcześnie, tj. przy braku pełnych informacji na to pozwalających.

W odniesieniu do rzeczowego kryterium zaznaczyć również należy, że IK KPO¹¹ poinformował IOI o możliwości zniesienia obowiązku stosowania reguł konkurencyjności przez wszystkie podmioty realizujące inwestycje lub przedsięwzięcia w ramach KPO, które nie są zobowiązane do stosowania ustawy - Prawo zamówień publicznych (dalej: PZP). Na tej podstawie Minister podjął decyzję o braku konieczności stosowania reguł konkurencyjności przez nieobowiązane do stosowania PZP podmioty realizujące przedsięwzięcia w ramach m.in. inwestycji nr B1.1.5. Następnie poinformował¹² BGK, że w procesie oceny wniosków pod kątem spełnienia kryteriów horyzontalnych nie ma konieczności weryfikacji uwzględnienia reguł konkurencyjności w realizacji przedsięwzięć. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora DM¹³, decyzja w tej sprawie podyktowana była m.in. tym, że odbiorcy wsparcia realizujący przedsięwzięcia w ramach inwestycji B1.1.5, nieobjęci koniecznością stosowania prawa zamówień publicznych, to przede wszystkim spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe. Wsparcie wypłacane jest w postaci refinansowania, co oznacza, że inwestor musi ponieść całość kosztów przedsięwzięcia zanim otrzyma zwrot części poniesionych wydatków (a więc wciąż – w zależności od instrumentu wsparcia – musi samodzielnie sfinansować min. 50% kosztów). W przypadku zasobów spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych koszty przeprowadzenia inwestycji ponoszą w praktyce mieszkańcy tych zasobów. W ich interesie jest więc wybór korzystnej cenowo oferty, ponieważ wyższe koszty oznaczają nie tylko wyższą kwotę grantu, ale też wyższą kwotę wkładu własnego i nakładów koniecznych do poniesienia przed wypłatą grantu.

W ocenie kontroli, powyższa decyzja może generować ryzyko, że środki finansowe w ramach inwestycji wydatkowane są z uchybieniem zasad zdefiniowanych w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych.

Weryfikacja próby¹⁴ decyzji o przyznaniu wsparcia potwierdziła odnotowywanie spełnienia zdefiniowanych w instrukcji kryteriów horyzontalnych w systemie TERMO.

- 3) W systemie teleinformatycznym CST2021 zostały terminowo zarejestrowane formularze sprawozdawcze dotyczące inwestycji, w tym realizacji kontrolowanego wskaźnika.

Na dzień rozpoczęcia kontroli w CST2021 istniał ślad audytowy w postaci 20 formularzy sprawozdawczych obejmujących okres od 1 lipca 2021 r. do 31 sierpnia 2024 r. Formularze sprawozdawcze składane były zgodnie z wynikającym z Rozdziału 4 pkt 3 ppkt b ii. wytycznych w zakresie sprawozdawczości zobowiązaniem stanowiącym, iż każda instytucja odpowiedzialna za inwestycję powinna nie rzadziej niż raz w miesiącu przekazywać w CST2021 wypełnione formularze sprawozdawcze dotyczące każdej z inwestycji, co do zasady w ciągu 3 dni roboczych od wystąpienia

¹⁰ Podmiot, któremu BGK na podstawie zawartej umowy zleca wykonanie weryfikacji audytów, dokumentacji wzmocnienia budynku wielokopłytowego oraz dokumentacji projektowej instalacji wraz z częścią II i IV wniosku o przyznanie grantu OZE.

¹¹ Pismo Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej znak: DSR-Xabc.6011.32.2021 z 23 sierpnia 2022 r.

¹² Pismo Sekretarza Stanu w MRiT znak: DM-VI.4012.1.2023 r. z 9 stycznia 2023 r.

¹³ Pismo znak: DM-VI.0812.1.2024.3 z 8 listopada 2024 r.

¹⁴ Wybrana losowo na podstawie wykazu termomodernizowanych budynków wielorodzinnych próba 22 przedsięwzięć.

zdarzenia warunkującego konieczność wprowadzenia lub modyfikacji danych. Jedynie w przypadku pierwszego wniosku sprawozdawczego nastąpiło jednodniowe opóźnienie, w stosunku do terminu określonego przez IK KPO¹⁵.

- 4) W MRiT oraz BGK na etapie realizacji wskaźnika funkcjonowały regulacje wewnętrzne dotyczące przeciwdziałania korupcji, nadużyciom finansowym, konfliktowi interesów, a także dotyczące stosowania Arachne.

W Ministerstwie funkcjonowały nw. regulacje:

- Zarządzenie nr 1 Ministra Rozwoju i Technologii z 30 grudnia 2022 r. w sprawie polityki antykorupcyjnej oraz przeciwdziałania nadużyciom finansowym w Ministerstwie Rozwoju i Technologii¹⁶, które zostało zastąpione zarządzeniem nr 18 z 17 lipca 2024 r. w sprawie polityki antykorupcyjnej oraz przeciwdziałania nadużyciom finansowym w Ministerstwie Rozwoju i Technologii,
- Decyzja nr 3 Ministra Rozwoju i Technologii z 7 października 2022 r. w sprawie ustanowienia Systemu Wdrażania Planu Rozwojowego w Ministerstwie Rozwoju i Technologii, z późn. zm. Procedura stosowania systemu Arachne stanowi załącznik nr 2 do Systemu Wdrażania Planu Rozwojowego w MRiT będącego załącznikiem do ww. decyzji.

Postanowienia dotyczące podwójnego finansowania zostały wprowadzone Decyzją nr 4 Ministra Rozwoju i Technologii z 22 grudnia 2023 r., zmieniającą decyzję w sprawie ustanowienia Systemu Wdrażania Planu Rozwojowego w Ministerstwie Rozwoju i Technologii.

W BGK funkcjonowały następujące regulacje:

- Uchwała nr 125/2022/DZ Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego z 8 lipca 2022 r. w sprawie przyjęcia „Polityki antykorupcyjnej Banku Gospodarstwa Krajowego”,
- Zarządzenie nr 36/2023/DB Prezesa Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego z 4 września 2023 r. w sprawie wprowadzenia nowej treści instrukcji wewnętrznej „Zasady przeciwdziałania nadużyciom oraz postępowania w przypadku podejrzenia popełnienia nadużycia na szkodę Banku Gospodarstwa Krajowego”, oraz poprzedzające je zarządzenie nr 74/2021/DB z 25 listopada 2021 r.,
- Uchwała nr 61/2023/X Rady Nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego z 25 września 2023 r. w sprawie zatwierdzenia nowej treści „Polityki zarządzania konfliktem interesów w Banku Gospodarstwa Krajowego”, poprzedzona Uchwałą nr 54/2020/X Rady Nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego z 10 grudnia 2020 r.,
- Uchwała nr 237/2024/DZ Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego z 11 września 2024 r. w sprawie wprowadzenia nowej treści „Procedury zgłaszania naruszeń przez osoby zewnętrzne w Banku Gospodarstwa Krajowego” oraz poprzedzająca ją uchwała nr 265/2023/DZ Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego z 28 listopada 2023 r.,
- Uchwała nr 235/2024/DZ Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego z 11 września 2024 r. w sprawie wprowadzenia nowej treści „Procedury zgłaszania naruszeń w Banku Gospodarstwa Krajowego” oraz poprzedzająca ją uchwała nr 41/2023/DZ Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego z 15 marca 2023 r.,

¹⁵ Pismo znak: DSR-XII.5201.4.2023.RK z 27 stycznia 2023 r. informujące, że pierwsze pełne sprawozdania powinny zostać złożone w CST 2021 do końca lutego 2023 r.

¹⁶ Przedmiotowe zarządzenie spowodowało utratę mocy zarządzenia nr 9 Ministra Rozwoju i Technologii z 30 marca 2022 r. w sprawie polityki antykorupcyjnej w Ministerstwie Rozwoju i Technologii.

- Uchwała nr 432/2018/DZ Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego z 20 grudnia 2018 r. w sprawie Polityki przeciwdziałania konfliktom interesów w ramach świadczenia Usług Inwestycyjnych lub Usług Dodatkowych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w zakresie przeciwdziałania konfliktowi interesów,
- Uchwała nr 183/2023/DZ Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego z 8 września 2023 r. w sprawie wprowadzenia nowej treści Polityki prezentowej w Banku Gospodarstwa Krajowego w zakresie przeciwdziałania korupcji,
- Uchwała nr 60/2023/DZ Rady Nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego z 25 września 2023 r. w sprawie zatwierdzenia nowej treści Kodeksu Etyki Banku Gospodarstwa Krajowego poprzedzona Uchwałą nr 53/2020/X z 10 grudnia 2020 r.

Postanowienia dotyczące przeciwdziałania podwójnemu finansowaniu przedsięwzięć realizowanych w ramach KPO oraz stosowania systemu Arachne, BGK zawarł we wspomianej wcześniej instrukcji wewnętrznej pn. *Zasady udzielania premii i grantów w ramach „Programu TERMO” dla wniosków złożonych od 1 lutego 2023 r.* wprowadzonej do stosowania decyzją Dyrektora Zarządzającego BGK.

- 5) BGK dokonywał analizy raportów z systemu Arachne, jednak ich nie przechowywał w celu zachowania pełnej ścieżki audytu.

Dyrektor DFM BGK poinformowała¹⁷, że „zgodnie z instrukcją wewnętrzną zasady udzielania premii i grantów w ramach „Programu TERMO” dla wniosków złożonych od 1 lutego 2023 r. przy obsłudze wniosków pracownik potwierdza w TERMO (system informatyczny BGK, służący do obsługi premii i grantów) wykonanie przewidzianych instrukcją czynności w Arachne. Po wykonaniu tej akcji, w systemie TERMO odnotowywane są dane pracownika, który ją wykonuje wraz z czasem kiedy to nastąpiło. Ponadto TERMO posiada mechanizm walidacyjny, który uniemożliwia wygenerowanie decyzji z sprawie grantu bez wykonania przedmiotowej czynności. W ocenie BGK taki zestaw działań i funkcjonalności w TERMO w sposób wystraczający potwierdza wykonanie czynności w Arachne oraz istotnie optymalizuje czas obsługi wniosków, stąd użycie Arachne oraz SKANER nie było dokumentowane w formie generowanych z nich raportów lub printscreenów”.

Badanie próby 72 przedsięwzięć, w których wnioskodawcom została przyznana pomoc finansowa, pod kątem odnotowywania w systemie TERMO faktu dokonania analizy w Arachne potwierdziło każdorazowe oznaczanie w systemie TERMO wyników analizy raportów z Arachne na etapie weryfikacji wniosku o wypłatę wsparcia. Natomiast weryfikacja na etapie wniosku o przyznanie wsparcia nie została odnotowana w blisko połowie badanych spraw, co BGK uzasadnił wdrożeniem funkcjonalności pozwalającej na oznaczanie w systemie informatycznym TERMO wyników analizy w Arachne dopiero od połowy 2023 r. Niemniej BGK poinformował, że każdorazowo dokonywał ww. weryfikacji, jednak do połowy 2023 r. nie była dokumentowana. BGK nie przechowywał śladów rewizyjnych w formie uniemożliwiających edycję raportów lub w postaci zachowanych printscreenów z Arachne. W trakcie czynności kontrolnych BGK dokonał decyzją Dyrektora Zarządzającego BGK nr 76/2024/DFM z 28 listopada 2024 r. aktualizacji instrukcji wewnętrznej pn. *Zasady udzielania premii i grantów w ramach „Programu TERMO” dla wniosków złożonych od 1 lutego 2023 r.* polegającej między innymi na wprowadzeniu postanowień zobowiązujących do załączania do systemu TERMO wygenerowanego z Arachne szczegółowego sprawozdania dotyczącego inwestora lub printscreena w przypadku braku danych w systemie Arachne.

¹⁷ Pismo znak DFM.TERMO.4551.216.2024.TM z 8 października 2024 r.

- 6) W wyniku analiz przeprowadzonych w Arachne wg stanu na dzień 8 października 2024 r. BGK zidentyfikował w odniesieniu do ośmiu ostatecznych odbiorców wsparcia (13 przedsięwzięć) ryzyka powodujące oznaczenie danego przedsięwzięcia, zgodnie z postanowieniami instrukcji wewnętrznej, znacznikiem „kontrola”. Zgodnie z wewnętrzną instrukcją pn. *Zasady kontroli przez BGK realizacji inwestycji B1.1.2 oraz inwestycji B3.5.1*, wszystkie przedsięwzięcia, w których nastąpiła wypłata wsparcia i jednocześnie zostały oznaczone znacznikiem „kontrola” uzyskują kwalifikację do przeprowadzenia kontroli. A zatem powinny zostać objęte kontrolą w 2025 r.
- 7) Według informacji¹⁸ przekazanej przez BGK w procesie realizacji wskaźnika nie stwierdzono przypadków konfliktu interesów, korupcji, nadużyć finansowych oraz podwójnego finansowania. Biuro Bezpieczeństwa odpowiedzialne w MRiT za przyjmowanie zgłoszeń o nieprawidłowościach lub działaniach niepożądanych w ramach KPO¹⁹, w dniu 9 października 2024 r. poinformowało, że nie wpłynęły zgłoszenia o potencjalnych nieprawidłowościach lub działaniach niepożądanych dotyczących przedmiotu kontroli.

Kontrolę przeprowadził upoważniony²⁰ przez Ministra Rozwoju i Technologii zespół kontrolerów w składzie:

- Anna Jakubowska – naczelnik Wydziału Kontroli w Departamencie Kontroli i Audytu, kierownik zespołu kontrolerów,
- Justyna Bątruk – Dyrektor Departamentu Kontroli i Audytu²¹, członek zespołu kontrolerów.

Czynności kontrolne przeprowadzono w okresie od 30 września 2024 r. do 29 listopada 2024 r. z przerwami wynikającymi z realizacji innych obowiązków.

Informacja pokontrolna została sporządzona w wersji elektronicznej.

Dyrektor Departamentu Mieszkalnictwa MRiT nie złożył zastrzeżeń do projektu informacji pokontrolnej. Natomiast Dyrektor Departamentu Funduszy Mieszkaniowych BGK wniosła dwie uwagi niewpływające na ustalenia kontroli, które zostały uwzględnione.

W związku z powyższymi ustaleniami, zaleca się potwierdzanie przez BGK faktu spełnienia przez przedsięwzięcie wymaganych kryteriów horyzontalnych dopiero po uzyskaniu pełnej wiedzy na to pozwalającej, i w związku z tym dokonanie adekwatnych zmian w instrukcjach regulujących proces weryfikacji wniosków o wsparcie.

Zatwierdzam

Michał Graczyk

stanowisko

/ kwalifikowany podpis
elektroniczny /

¹⁸ Pismo DFM.TERMO.4551.216.2024.TM z 8 października 2024 r.

¹⁹ Zgodnie z postanowieniami Procedury postępowania w przypadku podejrzenia nieprawidłowości lub działań niepożądanych przy wdrażaniu KPO stanowiącej załącznik do Systemu Wdrażania Planu Rozwojowego w MRiT.

²⁰ Upoważnienia: MRiT/91-UDK/24, MRiT/92-UDK/24.

²¹ Z dniem 10 października 2024 r. p. Justyna Bątruk została odwołana ze stanowiska Dyrektora Departamentu Kontroli i Audytu.